

ETHOS - A hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiája

A hajléktalanság egyike azoknak a társadalmi problémáknak, amellyel az Európai Unió a szociális védelmi és társadalmi integrációs stratégiája keretében foglalkozik. A hajléktalanság megelőzésének valamint a hajléktalan emberek lakhatása biztosításának az előfeltétele, hogy megértsük a hajléktalansághoz vezető folyamatokat, a lecsúszás állomásait, s ezért is van szükség a hajléktalanság tágabb értelmezésére.

A FEANTSA (Hajléktalanellátó Szervezetek Európai Szövetsége) kidolgozta a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiáját (az angol elnevezés után röviden: ETHOS).

Az ETHOS tipológia fogalmi értelmezéssel indul, mely szerint az „otthon” fogalmát három dimenzió alkotja. Ezek hiánya jelentheti azt, hogy valaki otthonlan. Az otthon egyrészt egy – az egyén és családja által kizárólagosan

birtokolt – megfelelő (helyként) lakóhelyként értelmezhető (fizikai dimenzió); másrészt egy olyan helyként, ahol az ember kialakíthatja privát terét és fenn tarthatja emberi kapcsolatait (szociális dimenzió), illetve ahol az ember megfelelő jogcímrel rendelkezik az ott tartózkodásra (jogi dimenzió). Ez vezet el a 4 fő fogalmi meghatározási körhöz: „Fedél nélkülség”, „Lakástalanság”, „Bizonytalan lakáshelyzet” és „Elégtelen lakáskörülmény”, amelyek mindegyike az *otthon hiányának* a megjelölésére alkalmazható. Az ETHOS a hajléktalan embereket a lakhatási helyzetük, élethelyzetük szerint sorolja az egyes alcsoportokba. Ezek a fogalmi kategóriák 13 gyakorlati kategóriára oszthatók. Ez utóbbiak különböző szakmapolitikai célokra alkalmazhatóak, mint például a hajléktalan emberek problémáinak feltérképezése, valamint a politikák kialakítása, monitorozása és értékelése.

	Gyakorlati kategória (csoportok)	Lakhatási forma	Általános meghatározás
FEDÉL NÉLKÜLI	1 Közterületen élő emberek	1.1 Közterület vagy szabad ég alatt	Utcán vagy közterületen életvitelszerű tartózkodás olyan menedékhely hiányában, amely lakóhelyül szolgálhatna
	2 Krízisszálláson élő emberek	2.1 Éjjeli menedékhely	Olyan emberek, akik nem rendelkeznek szokványos tartózkodási hellyel és így éjjeli menedékhelyen, alacsony küszöbű menhelyen élnek
LAKÁSTALAN	3 Hajléktalan szállón élő emberek	3.1 Hajléktalan szálló	Ahol csak átmeneti ideig lehet lakni
		3.2 Átmeneti szálló	
		3.3 Átmeneti támogatott lakhatás	
	4 Anyaotthonban élő emberek	4.1 Anyaotthon	Családon belüli erőszak miatt elszállásolt nők, rövid idejű tartózkodásra szolgáló szálláshelyeken
	5 Bevándorlók szálláshelyén élő emberek	5.1 Befogadó állomások, bevándorlók menedékhelye 5.2 Bevándorló munkások szállása	Bevándorló státuszuk miatt befogadó állomásokon vagy átmeneti szálláshelyen elszállásolt bevándorlók
	6 Intézményi ellátásból kikerülő emberek	6.1 Büntetésvégrehajtási intézetek	A szabadulást megelőzően nem áll rendelkezésre lakhatás
		6.2 Egészségügyi intézmények ¹	
7 (Hajléktalan élethelyzetük miatt) tartós (lakhatási) támogatásban részesülő emberek	6.3 Gyermekek intézményei/otthonai	Megoldatlan a lakáshelyzete (pl. 18 éves koráig)	
	7.1 Hajléktalanok időotthona	Korábban hajléktalan személyek számára tartós lakhatás gondozással egybekötve (általában egy évet meghaladóan)	
7.2 Támogatott lakhatás korábban hajléktalan emberek részére			
BIZONYTALAN LAKÁSHELYZET	8 Bizonytalan lakhatásban élő emberek	8.1 Átmenetileg szülőknél/barátoknál	Lakásban él, de a lakáshiány miatt nem az állandó lakóhelyén, nem önálló lakásban.
		8.2 Nem jogszabályszerű (al)bérllet	Lakásban bérleti szerződés nélkül, jogcím nélkül él, illetve önkényes lakásfoglaló
		8.3 Illegálisan elfoglalt telken lakás	Egy telek jogtalan elfoglalása
	9 Kilakoltatás fenyegetettségében élő emberek	9.1 Kilakoltatási határozattal rendelkezik (bérelt lakásban)	A kilakoltatás végrehajtása a közeli jövőben várható
9.2 Ingatlanvégrehajtási határozattal rendelkezik (saját lakásban)		A jelzálogjog birtokosa a jelzálogjog érvényesítéséről határozattal rendelkezik	
10 Erőszak fenyegetettségében élők	10.1 Rendőrség által jegyzőkönyvezett esetek	Rendőrségi intézkedéssel/beavatkozással kell védelmet nyújtani a családon belüli erőszak áldozata számára	
ELÉGTELEN LAKÁSKÖRÜLMÉNY	11 Ideiglenes/nem standard építményekben élő emberek	11.1 Mobil otthonok	Szokásos lakóhelyként nem használható
		11.2 Nem szabványos építmények	Összetakolt/alkalmilag barkácsolt menedék, kunyhó, kalyiba
		11.3 Ideiglenes építmények	Bizonytalan ideig álló építmény, bódé
12 Alkalmatlan lakásban élő emberek	12.1 Lakhatásra alkalmatlan lakott lakások	A hazai törvények vagy építési rendeletek értelmében lakóhelyként alkalmatlan	
13 Szélsőséges túlszűfolttságban élő emberek	13.1 Meghaladja a túlszűfolttság az országos küszöbértéket	Meghaladja az adott lakóterületre vagy szobaszámra vonatkozó országos laksűrűségi szintet	

1. Magában foglalja a drog rehabilitációs intézményeket, pszichiátriákat, stb.

FEANTSA is supported financially by the European Commission. The views expressed herein are those of the author(s) and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained herein.

FEANTSA

European Federation of National Associations Working with the Homeless AISBL

Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abris AISBL

HU